

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.140.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 8686 Pani Posłanki Ewy Schädler wraz z grupą posłów, w sprawie bilansu finansowego świadczeń i składek imigrantów w Polsce, proszę przyjąć wyjaśnienia pozostające we właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W kwestii świadczeń na rzecz rodziny, takich jak program „Rodzina 800+”, program „Dobry start”, świadczenia wprowadzone ustawą Aktywny rodzic czy inne świadczenia rodzinne, należy wskazać, że co do zasady, cudzoziemcy zamieszkujący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mają do nich dostęp na ogólnych, niezmiennych od lat zasadach, określonych w odpowiednich aktach prawnych.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2024 r., poz. 1576) prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje cudzoziemcom:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym;
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2024 r. poz. 769 i 1222), jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- posiadającym kartę pobytu z adnotacją "dostęp do rynku pracy", jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy;
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w [art. 139a ust. 1](#) lub [art. 139o ust. 1](#) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający dziewięciu miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej;
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych; w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej

naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach - z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej;

- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członkom ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.1)).

Analogiczne regulacje dotyczące katalogu cudzoziemców uprawnionych do świadczeń znajdują się w ustawie z dnia 15 maja 2024 o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. 858), ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2024 r., 323 z późn. zm.) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 201 r. poz. 1092).

Odrębną grupę cudzoziemców uprawnionych do świadczeń na rzecz rodziny stanowią obywatele Ukrainy, którzy przybyli do Polski po 23 lutego 2022 r. w związku z rosyjską agresją i których pobyt został uznany za legalny na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r., poz. 167, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą pomocową”, którzy na podstawie przepisów szczególnych (art. 26 ustawy) i po spełnieniu przesłanek zawartych w tym akcie są uprawnieni do otrzymywania wsparcia finansowego w postaci świadczeń na rzecz rodziny, w tym świadczenia wychowawczego z programu „Rodzina 800+”.

Z danych przekazanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wynika, że dla wnioskodawców posiadających obywatelstwo inne niż polskie:

- w 2022 r.: w ramach programu „Rodzina 800+” kwota wypłat wyniosła 2077,1 mln zł; w ramach programu „Dobry start” kwota wypłat wyniosła 57,8 mln zł, w ramach rodzinnego kapitału opiekuńczego kwota wypłat wyniosła 136,1 mln zł, w ramach dofinansowania opieki w żłobku kwota wypłat wyniosła 10,3 mln zł,
- w 2023 r.: w ramach programu „Rodzina 800+” kwota wypłat wyniosła 2133,9 mln zł; w ramach programu „Dobry start” kwota wypłat wyniosła 54,5 mln zł; w ramach rodzinnego kapitału opiekuńczego kwota wypłat wyniosła 97,4 mln zł; w ramach dofinansowania opieki w żłobku kwota wypłat wyniosła 18,2 mln zł,
- w 2024 r.: w ramach programu „Rodzina 800+” kwota wypłat wyniosła 3413,2 mln zł; w ramach programu „Dobry start” kwota wypłat wyniosła 58,8 mln zł; w ramach rodzinnego kapitału opiekuńczego kwota wypłat wyniosła 83,9 mln zł; w ramach dofinansowania opieki w żłobku kwota wypłat wyniosła 17,3 mln zł.

Na mocy przepisów ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. poz. 620), zwanej dalej „ustawą o rynku pracy”, w przypadku obcokrajowca status bezrobotnego oraz zakres przysługujących mu świadczeń z tytułu bezrobocia stanowi konsekwencją tytułu pobytowego, na podstawie którego cudzoziemiec przebywa na terytorium RP. Cudzoziemcy, którzy utracili pracę mają prawo zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy jako osoby bezrobotne, jeżeli posiadają jeden ze wskazanych w art. 2 pkt 1 ustawy o rynku pracy tytułów pobytowych oraz spełnią warunki określone w ustawie. Regulacje te mają charakter bezwzględnie obowiązujący i nie dają organom administracji publicznej uprawnień do uznaniowego rozstrzygnięcia w przedmiocie statusu osoby bezrobotnej. Aby zyskać uprawnienia do zasiłku dla bezrobotnych, cudzoziemcy muszą spełnić warunki takie same jak obywatele polscy. Z treści art. 218 ustawy o rynku

pracy wynika, że zasiłek dla bezrobotnych przysługuje bezrobotnemu za każdy dzień kalendarzowy od dnia zarejestrowania, jeżeli w okresie 18 miesięcy bezpośrednio poprzedzających dzień rejestracji udokumentował on co najmniej 365 dni okresów zaliczanych, enumeratywnie wymienionych w powyższym artykule. Z przepisów wynika, że podstawowym warunkiem do uzyskania prawa do zasiłku jest: pozostawanie w zatrudnieniu przez wyznaczony w ustawie okres, osiągnięcie w tym czasie wynagrodzenia w odpowiedniej wysokości (tj. w kwocie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę) i opłacanie składek na Fundusz Pracy. Osoba bezrobotna (niezależnie od posiadanego obywatelstwa), która otrzyma zasiłek dla bezrobotnych bezprawnie - np. na przedstawiając nieprawdziwe oświadczenia, sfałszowane dokumenty lub wprowadzając w błąd urzędników powiatowego urzędu pracy - jest obowiązana do zwrotu świadczenia (art. 246 ust. 2 pkt 2).

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie dysponuje danymi statystycznymi dotyczącymi poszczególnych grup osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych, w tym także cudzoziemców. Natomiast zgodnie ze sprawozdaniem MRiPS-02 o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy na zasiłki dla wszystkich bezrobotnych w skali kraju przeznaczono:

- w 2022 r.: 1 949 728 663,21 zł,
- w 2023 r.: 2 207 264 113,80 zł,
- w 2024 r.: 2 528 403 426,78 zł.

Odnośnie wsparcia osób z niepełnosprawnościami:

- liczba cudzoziemców uprawnionych do świadczenia wspierającego dla osób niepełnosprawnych w 2024 r. wyniosła 61 osób;
- liczba cudzoziemców, którym wypłacono rentę socjalną wyniosła: w grudniu 2023 r. - 105 osób; w grudniu 2024 r. - 138 osób; w lutym 2025 r. - 148 osób;
- liczba cudzoziemców, którym wypłacono świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wyniosła: w grudniu 2023 r. - 430 osób; w grudniu 2024 r. - 596 osób; w lutym 2025 r. - 662 osób;
- liczba cudzoziemców, którym wypłacono zasiłki pogrzebowe wyniosła: w 2022 r. - 1,9 tys. osób; w 2023 r. - 2,1 tys. osób; w 2024 r. - 2,1 tys. osób.

Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy pomocowej, obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 i który został wpisany do rejestru PESEL przysługiwały:

- jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł na osobę i obsługę zadania (art. 31);
- bezpłatna pomoc psychologiczna (art. 32);
- zadania wynikające z art. 29 i 30 ww. ustawy, czyli świadczeń przyznawanych na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.).

Ustawą z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 854) od 1 lipca 2024 r. wprowadzono zmiany w zakresie niektórych zadań, skutkujące uchynieniem art. 30 i 31 specustawy oraz wprowadzeniem art. 18, 19 i 20 przepisów przejściowych. Powyższe zadania mogły być finansowane w ramach planu finansowego Funduszu Pomocy z pozycji i w wysokości:

- 1.2.1 wypłata jednorazowego świadczenia pieniężnego: w 2022 r. - 492 389 tys. zł; w 2023 r. - 45 000 tys. zł; w 2024 r. - 10 814 tys. zł.
- 1.2.2 świadczenia z pomocy społecznej: w 2022 r. - 137 411 tys. zł; w 2023 r. - 55 000 tys. zł; w 2024 r. - 52 650 tys. zł.
- 1.2.3 pozostałe zadania realizowane i koordynowane przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w ramach ustawy o pomocy obywatelom

Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa – w zakresie bezpłatnej pomocy psychologicznej: w 2022 r. – 24 800 tys. zł; w 2023 r. – 7 000 tys. zł; w 2024 r. – 5 355 tys. zł.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) przypis składek za cudzoziemców w 2024 r. wyniósł:

- na ubezpieczenia emerytalne i rentowe 18 483,9 mln zł, w tym za obywateli Ukrainy – 11 468,9 mln zł,
- na ubezpieczenie chorobowe 1 400,5 mln zł, w tym za obywateli Ukrainy – 813,7 mln zł,
- na ubezpieczenie wypadkowe 783,4 mln zł, w tym za obywateli Ukrainy – 490,2 mln zł.

W kwestii mechanizmów kontrolnych mających na celu zapobieganie nadużyciom w zakresie pobierania świadczeń przez cudzoziemców należy wskazać, że akty prawne regulujące poszczególne świadczenia na rzecz rodzin posiadają odpowiednie regulacje w tym zakresie. W przypadku świadczenia wychowawczego, zgodnie z regulacjami ogólnymi zawartymi w art. 23 ust. 1 a ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ZUS dysponuje narzędziami pozwalającymi zweryfikować, czy dana osoba faktycznie zamieszkuje na terytorium RP i w przypadku wątpliwości dotyczących spełniania warunków do otrzymywania świadczenia wychowawczego, w szczególności warunku zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wezwać osobę ubiegającą się lub otrzymującą świadczenie wychowawcze do osobistego udzielenia wyjaśnień w przedmiocie okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego. Jeżeli odmówi ona udzielenia wyjaśnień lub nie udzieli ich w wyznaczonym terminie, uniemożliwi przeprowadzenie wywiadu lub nie udzieli w jego trakcie odpowiedzi na zadane pytania, wypłata świadczenia wychowawczego zostanie wstrzymana. Należy podkreślić, że mechanizm jest stosowany przede wszystkim w stosunku do cudzoziemców pobierających świadczenie wychowawcze na zasadach ogólnych.

W odniesieniu do obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z działaniami wojennymi ustawa pomocowa przewiduje szczególne rozwiązania pozwalające na weryfikację, czy osoba ubiegająca się o świadczenia na rzecz rodzin lub pobierająca je – dotyczy to również świadczenia wychowawczego - przebywa na terytorium Polski. ZUS lub gminny organ właściwy mogą wzywać obywatela Ukrainy ubiegającego się o świadczenie lub już je otrzymującego i przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium RP jest legalny, do osobistego stawiennictwa we wskazanej w wezwaniu jednostce organizacyjnej w terminie 3 dni roboczych, celem złożenia wyjaśnień. Jeżeli obywatel Ukrainy, który został wezwany do osobistego stawiennictwa nie stawia się w jednostce organizacyjnej w wyznaczonym terminie, jego wniosek o ustalenie prawa do świadczeń jest pozostawiany bez rozpatrzenia, a jeśli świadczenia są już mu wypłacane, ich wypłata podlega wstrzymaniu.

Ponadto, zgodnie z art. 26 ust. 1 ww. ustawy, podstawowym warunkiem przysługiwania świadczeń obywatelowi Ukrainy ze statusem UKR, przebywającemu w Polsce, jest okoliczność, że jego pobyt na terytorium RP jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy pomocowej. Przepis ten wskazuje, że pobyt obywatela Ukrainy w Polsce uznaje się za legalny do 30 września 2025 r., jeżeli przybył on legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 24 lutego 2022 r. i deklaruje zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie, zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy pomocowej wyjazd obywatela Ukrainy z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres powyżej 30 dni pozbawia go prawa do legalnego tytułu pobytowego wskazanego w art. 2 ust. 1 ustawy pomocowej i tym samym do wsparcia w Polsce, w tym m.in. do świadczeń. Należy zauważyć, że ZUS oraz gminne organy właściwe weryfikują warunek pobytu w Polsce obywateli Ukrainy zarówno na etapie przyznawania świadczeń, jak i w dowolnym momencie w trakcie okresu

zasiłkowego/świadczeniowego, w oparciu o udostępniane im rejestry państwowe i publiczne, w tym dane z rejestru prowadzonego przez Komendanta Straży Granicznej.

W 2024 r. uchwalono ustawę z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, wprowadzająca zmianę zasad przysługiwania świadczeń wychowawczych i świadczeń dobry start dla obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z konfliktem zbrojnym. Zgodnie ze znowelizowanym art. 26 ustawy pomocowej dla obywateli Ukrainy wprowadzono warunek nauki w przedszkolu lub szkole należących do polskiego systemu oświaty. Oznacza to, że dziecko obywatela Ukrainy, na które ubiega się on o świadczenie wychowawcze lub świadczenie na dobry start, musi realizować obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny albo obowiązek nauki. Warunek ten nie dotyczy tych dzieci, które ze względu na wiek albo odroczenie nie realizują wspomnianych obowiązków. Dodano również przepis proceduralny zobowiązujący Zakład Ubezpieczeń Społecznych do wstrzymania przyznanych wcześniej świadczeń, jeśli w systemie informacji oświatowej nie zostanie potwierdzony fakt pobierania nauki w szkole przez dziecko, na które świadczenia przyznano. ZUS będzie weryfikował w każdym miesiącu przed wypłatą świadczeń, czy w systemie informacji oświatowej potwierdzono pobieranie przez dziecko nauki w szkole. Nowe przepisy i zasady dotyczące ww. świadczeń zaczną obowiązywać:

- w zakresie świadczenia wychowawczego od okresu świadczeniowego rozpoczynającego się 1 czerwca 2025 r. (czyli jeszcze w trakcie obecnego roku szkolnego 2024/2025 ale od 1 czerwca 2025),
- w zakresie świadczenia dobry start od nowego roku szkolnego 2025/2026 (świadczenie to jest wypłacane jednorazowo co roku we wrześniu w związku z nowym rokiem szkolnym).

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/